

מורה דרך למורה העולה

עלון בענייני השעה
למורים עולים ולחונכי מורים עולים

"בְּכֹל דּוֹר וְדוֹר חָיַב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ

הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם..." (מתוך ההגדה של פסח)

פתח דבר

מורים, עולים יקרים,

עלון מספר 2 למורים עולים, נכתב בסמוך לחג הפסח המתקרב ובא. במרכזו של החג עומד סיפור יציאת מצרים- השחרור מעבדות לחירות.

אין חג סמלי יותר לבטא את המסע שאתם עברתם, את "יציאת מצרים" האישית שחווה כל אחד מכם.

עבורכם, המורים העולים, זאת לא רק היסטוריה רחוקה, זהו חלק מתולדות חייכם. יש לכם את הזכות לומר בליל הסדר:

"לא את אבותינו בלבד גאל הקב"ה אלא אף אותנו עמהם".

כמו ביציאת מצרים הקדומה עזבתם את המוכר והידוע לטובת הבלתי נודע. רבים מכם ויתרו על תנאי חיים טובים, הפסיקו לימודים, קטעו קריירות ואיבדו מקורות פרנסה, כל זאת, על מנת להגשים חלום ולהשתקע בארץ אבות, במדינת העם היהודי.

בחרתם להיות מורים במדינת ישראל ואנו מברכים על כך. נעשה כמיטב יכולתנו על מנת להקל עליכם את תהליך הקליטה ואת ההשתלבות במערכת החינוך הישראלית.

במטרה זו פיתחנו מתווה חדש למורים עולים. המתווה נועד להקל עליכם בשלבי הקליטה ולהשוות את מעמדכם למעמד המורים המתמחים בישראל. בנוסף, אנו מקיימים פעילויות מגוונות להסרת חסמים, עליהם אתם מוזמנים לקרוא בעלון זה.

נמשיך בשליחותנו הערכית והחינוכית לקירוב לבבות בין וותיקים לחדשים, לחיזוק סולידריות חברתית ולחיים בכבוד הדדי.

חג הפסח מסמל גם את חג האביב, חג של התחדשות, פריחה ולבוב. אנו תקווה שדרככם החדשה תמלא אתכם בתחושות של שמחה וסיפוק ותהווה הזדמנות לצמיחה ולהגשמה.

אנו כאן על מנת לעזור לכם להצליח.

בברכת חג חירות שמח,

ציפי קוריצקי

ציפי קוריצקי

מפקחת, ממונה על
מורים עולים וחדשים

המתווה החדש לקליטת מורים עולים

על מנת להקל עליכם את ההשתלבות בהוראה במערכת החינוך הישראלית ערך האגף להתמחות וכניסה להוראה שינויים בתהליכי הקליטה של מורים עולים. מטרתם להסיר חסמים ולסייע, ככל הניתן, לכניסה טובה שלכם להוראה במוסדות החינוך בארץ. לשם כך, פותח מתווה חדש אשר יפורסם בקרוב בחוזר מנכ"ל והוא יחליף את המתווה הקיים.

שנת התמחות

שנת העבודה הראשונה של מורים עולים תהיה "שנת התמחות למורים עולים". עפ"י המתווה החדש, מורים עולים בשנתם הראשונה בהוראה, דינם יהיה כדין מורים מתחילים לכל עניין ודבר. הצלחה בשנת ההתמחות היא אחד התנאים לקבלת רישיון לעיסוק בהוראה.

שנת ההתמחות תכלול ארבעה רכיבים: חונכות, סדנת התמחות, לימודי עברית, תהליכי הערכה.

רישיון לעיסוק בהוראה יוענק למורה העולה בתנאים הבאים:

תואר אקדמי מוכר ע"י הגף להערכת תארים ודיפלומות

תעודת הוראה מוכרת ע"י הוועדה להכרה בתעודות הוראה

הצלחה בשנת התמחות למורים עולים על כל רכיביה:

הערכה מסכמת

תגבור לימודי עברית

חונכות

סדנת התמחות

לשם מה קיים בישראל אגף התמחות וכניסה להוראה?

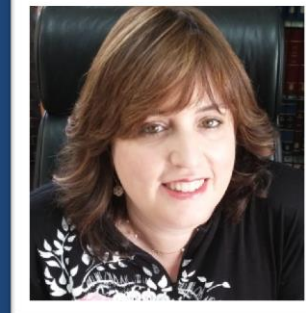
להיות חדש...

להיות מורה...

להיות עולה....

להיות מורה עולה חדש... כמה תקווה יש במילים אלו, אך גם כמה קושי ואתגר הן מזמנות.

מורים חדשים חווים קשיים שונים. ישנו **הקושי המקצועי**. למרות שהמורה בקי בתחום ההוראה שלו, עדיין ייתכנו חסרים בזיקה לתכנית הלימודים בארץ. עליו להכיר את תכנית הלימודים על בוריה, לבנות תכניות הוראה רבות, בהתאם לכיתות שהוא מלמד, לכתוב מבחנים, להכיר וליישם דרכי הוראה שונות ולהתאימן לכיתה הטרוגנית. כל אלו מיומנויות שעליו ללמוד, להכיר וליישם.

ד"ר שרה
זילברשטרום

מנהלת האגף

בנוסף לקושי המקצועי מתעורר גם **קושי רגשי**. האם הייתם מעלים על דעתכם לנפנף בידיים ולהפריע לרופא השיניים הקודח בפה שלכם? האם ראיתם פעם לקוח שהחביא מעורך הדין שלו מסמך רלוונטי? כיבה לו את המחשב באמצע העבודה? או נוסע שפשוט מנע מנהג המונית להתניע את הרכב? – האם אתם מגחכים למקרא שורות אלו? הוראה היא אכן אחד המקצועות היחידים (ואולי המקצוע היחיד?) שבו ניתן שירות כאשר מקבל השירות מפריע למתן השירות. מה לא עושים התלמידים בשיעור? – הם... מרעישים, מאחרים, משחקים בטלפונים... בקיצור – הם לא רוצים שילמדו אותם. הלקוחות המתאגרים האלו – התלמידים – מפעילים את מירב תעלוליהם גם על המורים החדשים, שעליהם הקושי מקרין בעיקר, כיוון שטרם פיתחו אסטרטגיות התמודדות עם חוסר הרצון של התלמידים ללמוד, והם נוטים לפרשנות מידית שהם לא בסדר, שהם אינם מתאימים.

מורים חדשים מתמודדים לעתים עם ניכור לא רק מצד התלמידים, אלא אף מצד ההנהלה, הורים ומורים עמיתים. לעתים קורה שמורים ותיקים – כנראה מחוסר מודעות – אינם תומכים תמיד בחדשים, אלא להפך. יש מורים חדשים המדווחים שאין להם מקום בחדר המורים, אין משתפים אותם בדיונים ובקבלת החלטות ("מה את כבר מבינה בכלל?") או בהכנת תכניות ("תצברי ניסיון במקום ואז..."). לעתים הוותיקים מתקשים לראות בחדשים משאב מרענן, והם תופסים אותם כהפרעה או כאיום על המקום שלהם ("יש לה נורמות אחרות, היא תעמיד רף חדש, ומה יהיה אתי?"). ואז מתפתחת עוינות. מורים חדשים מדווחים על תחושה של בדידות בחדר שהיה אמור להיות החדר המכיל – חדר המורים.

במקרים רבים גם מנהלי בתי הספר שואפים לשקט ולהצלחה ואינם נותנים גיבוי לשגיאות. בתי ספר רבים אינם נותנים למורה החדש תנאים מאפשרי הצלחה. פעמים רבות משובצים החדשים בשעות ובכיתות שהוותיקים אינם מעוניינים בהם. התנאים הקשים שניתנים להם מקשים עוד יותר על הצלחתם.

קושי נוסף הוא התאקלמות בסביבה חדשה. העובד החדש אמור להשתלב במסגרת בעלת נורמות התנהגות. שגרת בית הספר עדיין אינה מוכרת לו. פרטים שמובנים מאליהם למורים האחרים עשויים להפתיע אותו או לתפוס אותו בלתי ערוך ומובך.

ומעל הכול – הקושי בהבניית הזהות המקצועית. מורים חדשים מהרהרים ומערערים על החלטתם לעסוק בהוראה. שנים השקיעו כסף ומרץ, ידעו שזה מה שהם רוצים, ופתאום – "זה

לא בשבילי", "מה אני עושה כאן?", "מה אני שווה?" ומורים עולים שואלים את עצמם לא אחת "אולי בארץ עדיף לי לשנות מקצוע?"

אגף התמחות וכניסה להוראה במשרד החינוך, מודע לקשיים ולאתגרים ומשקיע משאבים רבים בסיוע לעובדי הוראה חדשים, בליווי שלהם בשלבים הראשונות, בתמיכה ובהכוונה. מטרת האגף היא להעניק תמיכה למורים החדשים, ולמורים העולים החדשים, תמיכה שתוביל להתמדה ותייצר מורה מקצועי, חדור תחושת שליחות, יוזם ומאמין בעצמו ובמערכת, כאשר הצוות הקיים במוסד החינוכי שותף גם הוא בתהליך ההעצמה. קליטה נכונה מאפשרת למורה החדש להתמודד עם הפער בין הציפיות לבין מימושן בראשית הדרך, אך לא באמצעות בריחה או סיגול נורמות נמוכות, אלא מתוך מודעות; להבין שהמצב הוא זמני וחולף ("ככה זה"), להפריד בין האישי למקצועי ("זה לא שאני לא בסדר, כך ילדים מתייחסים למורה עולה עד שמכירים אותו היטב") ולהבנות לעצמו זהות מקצועית יציבה.

בכל מחוז מופקדים מדריכים ממונים על מורים עולים, ובנוסף להם פועל האגף כי לכל מורה עולה או גננת עולה - יוצמד חונך. החונך הוא מורה מתוך המוסד החינוכי, שהוכשר לתפקיד החונכות, והוא מסייע מקצועית (פרופסיונאלית), אישית (פרסונאלית) וסביבתית (אקולוגית). התמיכה של החונך מתבטאת בכל תחומי עבודתו של המורה החדש. בפן המקצועי: הוא מעדכן מתי תתקיים אסיפת ההורים ואילו טפסים יש למלא לקראתה, הוא מדריך בכתיבת מבחנים, הוא בודק הספק לימודים, חושף שיטות הוראה ומשתף בטיפים שימושיים. בפן האישי הוא מסייע בהבניית הזהות המקצועית (איך להתמודד עם הילד? עם האמא?) מנתח את התגובות, מעודד, מסיר את המועקות. ומה בפן הסביבתי? - החונך מסייע לחדש בקליטתו בארץ החדשה. כל מורה אמנם למד פעם בבית ספר, אך מן הסתם אינו יודע עד איזו שעה מוסרים את הדפים לצילום, למי משלמים קופת מורים ואיך פונים למנהל.

קליטה נכונה כוללת גם מתן משוב אמתי על מצבו של המורה החדש, מתוך אמונה שהוא יכול לשנות ולשפר. זכותו של המורה החדש לדעת מה חושבים עליו. המשוב מקדם את היכולת להשתפר. בקליטה לא טובה, לעומת זאת, מאפשרים למורה לעבור את שנת הלימודים ובסופה אין ממשיכים להעסיק אותו, בלי שאומרים לו מה 'לא בסדר'. מורה שלא קיבל משוב, פעמים רבות כלל אינו מודע לחולשות ולשגיאות שלו, הוא אינו יודע מה לא בסדר והוא עלול להמשיך באותן השגיאות...

כל צוות האגף משגר לכולכם ברכות על הבחירה במקצוע ההוראה, גם אם הוא מקצוע מאתגר במיוחד. תבורכו על האומץ, על הרצון, על השליחות ועל התקווה. ואנחנו כאן בשבילכם, לאפשר קליטה רכה יותר במערכת. היו ברוכים!

תוכלו לבקר באתר שלנו ובפייסבוק של האגף

חג פסח כשר ושמח

חדשות מהשטח

קורסים והשתלמויות

נפתח קורס לתעודת הוראה למורים עולים מצרפת ומאוקראינה.

הקורס נפתח בימים אלה במכללת דוד ילין ובמכללת לוינסקי והוא ימשך בשנה"ל תשע"ז. הלימודים עוסקים בהיבטים פדגוגיים ודידקטיים, בהעמקה ספציפית עפ"י תחומי דעת, והם מותאמים לצרכים המיוחדים של המורים העולים. הלימודים מתקיימים ביום מרוכז אחד (יום ג').

שילוב מורים עולים למתמטיקה ולמדעים בעבודה מעשית בבתי הספר

מורים למתמטיקה ולמדעים הלומדים במסלול ללימודי תעודת הוראה במכללת אחווה, משולבים לעבודה מעשית בבתי ספר במקום מגוריהם.

בימים אלה נבדקות עם המפמ"רים הרלוונטיים אפשרויות לשיבוץ בוגרי הקורס, כמורים בבתי הספר, לשנת הלימודים הבאה.

שינוי בתוכנית הלימודים בעברית

בשנה"ל תשע"ו החל קורס לימודי עברית במסלול מקוצר. במקום 210 שעות לימוד שהיו נהוגות בעבר, קוצר הקורס ל - 120 שעות לימוד, ומקצועות הלימוד השונים אוחדו למקצוע אחד, בינתחומי. בסיום הקורס ייבחנו המשתתפים במבחן אחד בלבד, ולא כפי שהיה בעבר, כאשר הלומדים נבחנו במספר מקצועות לימוד.

לוח מודעות

חדש

פרס קליטה מיטבית לבתי ספר

לראשונה יוענק בשנת הלימודים תשע"ז, פרס לבתי ספר הקולטים מורים עולים, במסגרת "פרס קליטה מיטבית". מטרת הפרס היא להוקיר בתי ספר, אשר קבלה והעצמה, ומאפשרים לעובדי ההוראה החדשים להיקלט במערכת החינוך, להתמיד בהוראה ולא לנשור ממנה.

מסלול לימודי תעודה להוראת ספרדית בשנה"ל תשע"ז

הקורס מאפשר למורים לספרדית להכיר את תוכנית הלימודים בספרדית הנהוגה בארץ, להתמחות בשיטות הוראה יצירתיות, ולהשתלב בהוראת הספרדית בחטיבות העליונות.

הקורס יפתח בשנה"ל תשע"ז וישתתפו בו 30 מורים מרחבי הארץ.

הקורס נבנה בשיתוף פעולה עם המפמ"רית לספרדית ומשרד הקליטה.

ניתן להרשם אצל המפמ"רית לספרדית, הגב' ביאטריס כץ, דוא"ל:

beatrizka@education.gov.il

השתלמויות להעמקת הזהות היהודית

לראשונה, ייפתחו בשנת הלימודים תשע"ז השתלמויות בנושא מורשת ותרבות יהודית למורים עולים. ההשתלמויות תאפשר להגות היהודית לקיים שיח זהות, הכרה ובירור של מושגי יסוד בהגות היהודית והציונית, היכרות חווייתית עם היבטים שונים של התרבות הישראלית - זמר, קולנוע, אמנות, תיאטרון ועוד.

מורים המעוניינים להשתתף בהשתלמות הראשונה, מתבקשים להירשם **כאן**. נעביר אליכם פרטים נוספים בהמשך.

חדשנות בהוראה

האגף להתמחות וכניסה להוראה, ביחד עם היחידה לסימולציה בחינוך (הל"ב) באוניברסיטת בר – אילן, שוקדים בימים אלה על יצירת שלושה סרטוני סימולציה ייחודיים למורים עולים.

שיתוף פעולה זה הוליד כבר מספר רב של סרטוני סימולציה. מטרת הסרטונים היא להציג הדגמה של התמודדות עם מצב מורכב ונפוץ מעולמו של איש החינוך וההוראה. הסרטונים מחולקים לקהלי יעד שונים, ומתאימים ללמידה אישית או קבוצתית.

אתם מוזמנים לצפות בסרטונים, לחדד את המודעות למצבים בכיתה, בחדר מורים, ובחצר ביה"ס, ולברר אפשרויות להתנהלות יעילה במצבים אלה:

♣ [סרטוני הדרכה למורים](#)

♣ [סרטוני הדרכה למתמחים](#)

כפתיח, מומלץ לצפות בשלושה סרטים שעשויים לעניין אתכם כמורים עולים (לצפייה בסרטונים לחצו על הקישור בכותרת או על התמונה):

[ראיון קבלה לעבודה מול מנהלת](#)

סרטון שיסייע לכם לעבור בהצלחה את ראיון העבודה אצל המעסיק הפוטנציאלי. לפניכם שני סרטונים המציגים שני ראיונות עבודה שונים. באמצעות צפייה בסרטונים תוכלו לקבל דגשים חשובים, שיכינו אתכם לשיחה החשובה ויעזרו להימנע מטעויות נפוצות. הניתוח המקצועי של התנהגות המתראיינות מספק טיפים, המסבירים כיצד ליצור רושם חיובי, להבליט יתרונות ולהגיע לראיונות מוכנים ובטוחים יותר.

ניהול קונפליקט במהלך שיעור

כחלק מהעבודה היומיומית, מורים נתקלים בקונפליקט ובמחלוקת עם תלמידים, עם הורי תלמידים, עם צוות המורים ועוד. כדי לסייע לכם להתמודד עם קונפליקטים אלו, לפניכם שני סרטונים, שמציגים שתי דרכים שונות להתמודדות עם אירועים המתרחשים בכיתה. בכל סרטון מוצגת גישה שונה, ותוצאה שונה.

השתלבות בחדר מורים

כניסה לבית ספר חדש טומנת בחובה תהליך מרגש, מלמד מאוד ולעיתים גם מורכב ומאיים. השתלבות בצוות בית הספר מזמנת מפגש הן עם תרבות ארגונית קיימת, והן עם צוות מקצועי מגוון, הכולל מורים ומורות בעליות אמונות, עמדות, דרכי עבודה וסגנונות הוראה שונים.

כאמור, בימים אלה מפותחים שלושה סרטונים ייחודיים למורים עולים. הסרטונים יציגו מצבים מייצגים לחיי המורה העולה בבית"ס.

חודש ניסן הוא החודש השביעי בלוח העברי במניין החודשים המתחיל בתשרי, והחודש הראשון במניין החודשים המתחיל בו. בתנ"ך מכונה חודש ניסן בשם "החודש הראשון" וכן "ראש חדשים". (שמות י"ב, ב').

פֶּסַח (או בשמו המקראי: חג המצות) הוא חג מקראי, הראשון מבין שלוש הרגלים. פסח נחוג שבעה ימים, מט"ו בניסן ועד כ"א בניסן. היום הראשון והאחרון מוגדרים כיום טוב, והימים שביניהם מכונים חול המועד. פסח מציין את יציאת בני ישראל מעבדות מצרים לחירות, שחלה ביום הראשון לחג, במקביל למכת בכורות. היום האחרון לחג, המכונה שביעי של פסח, מציין את נס קריעת ים סוף.

מצוות החג המרכזיות הן איסור אכילה ובעלות על חמץ במהלך כל החג, אכילת מצה וסיפור יציאת מצרים ביום הראשון של החג. הלילה הראשון של החג הוא ליל הסדר, שבו מצווה מן התורה לאכול מצה ולספר על יציאת מצרים, ומדברי חז"ל לאכול מרור ולשתות ארבע כוסות יין.

חג הפסח באמנות היהודית והישראלית

מצָה היא מאפה העשוי מבצק של אחד או יותר מחמשת מיני דגן שלא החמיץ. המצה מכונה בתורה גם "לחם עוני", כנראה בשל העובדה שהייתה מאכלם של עניים בימות השנה.

יהודי מחזיק במצות, ציור של פיליפס אייזיק לוי מתוך "הגדת קופנהגן", 1739 (מתוך ויקישיתוף, נחלת הכלל)

יהודים חוגגים את ליל הסדר, מתוך ספר אוקראיני מהמאה ה-19 (מתוך: ויקישיתוף, נחלת הכלל).

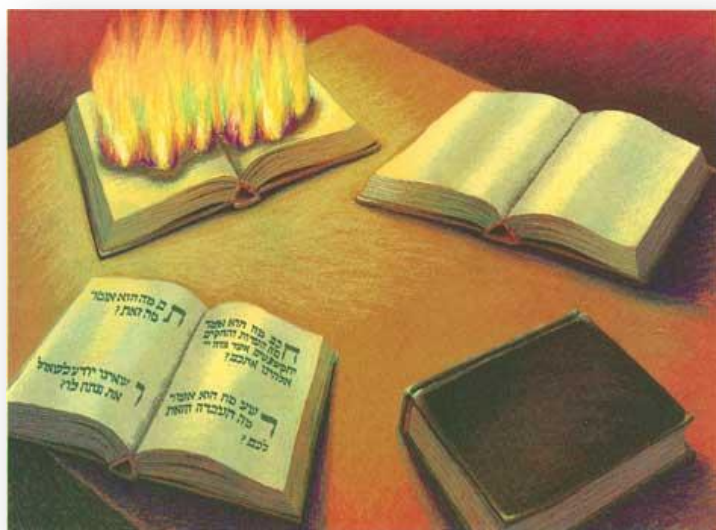
ראובן רובין, סדר ראשון בירושלים, שמן על בד, 1950

חג הפסח מתחיל בלילה מיוחד המכונה "ליל הסדר". נהגו בקהילות ישראל להזמין לסדר בני משפחה קרובים כרחוקים, עניים ואף אנשים זרים, כדי שכל אדם יוכל לאכול את סעודת החג, ולא להשאיר שום אדם מחוץ לקהילה בודד לנפשו. מצווה לספר בליל הסדר לילדים את אירועי יציאת מצרים במטרה להעביר את המורשת ואת הזיכרון לדור הבא, כחלק ממצוות "והגדת לבנך", המכוונת ללילה זה, ולכן הסדר מכוון לילדים.

הגדה של פסח היא קובץ מדרשים, מזמורי תהילים, דברי חז"ל, ברכות, תפילות ופיוטים, שנוצר כדי לאומרו בליל הסדר - הלילה הראשון של חג הפסח מסביב לסעודת החג, לקיים את מצוות "והגדת לבנך" וסיפור יציאת מצרים. הקובץ נקרא "הגדה" על פי לשון הפסוק "והגדת לבנך".

"שפוך חמתך", הגדה מעוטרת מגרמניה, המאה ה-14 (מתוך: ויקישיתוף, נחלת הכלל)

ארבעת הבנים כארבעה ספרים, בהגדה שהוצאה לזכר השואה בשנת 1988 על ידי דויד וונדר.

ארבעה בנים, מתוך הגדה של פסח, גרמניה, 1795, (מתוך: הזמנה לפיוט, באדיבות אוסף משפחת גרוס)

ארבעה בנים מופיעים בהגדה של פסח, המפרטת ארבעה סוגי בנים: **חכם, רשע, תם ושאינו יודע לשאול**, שעל פי ההגדה דיברה התורה עליהם, בצווי לספר את סיפור יציאת מצרים, וחילקה בסוגי התשובות, המתאימות לכל אחד מהם.

מקורן ומשמעותן של מילים לקראת חג הפסח

פֶּסַח מקור השם פסח הוא מהמקרא, בו נכתב: "וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לַה', אֲשֶׁר פֶּסַח עַל בְּתֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, בְּנִגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת בְּתִינּוֹ הִצִּיל" (שמות, י"ב, כ"ז). **קיימים שני פירושים למילה "פסח"**: על פי אבן שושן המשמעות היא "דילוג" כמו "פסיחה". פירוש נוסף, על פי אונקלוס, מסביר את המילה כ"הצלה" או "מתן חסות".

חֶמֶץ הוא בצק שחמץ (תסס ותפח), או לחם שנאפה מבצק כזה. הכוונה לבצק העשוי מקמח של אחד או יותר מחמשת מיני דגן (חיטה, שעורה, כוסמין, שיבולת שועל ושיפון) שבא במגע עם מים, וכתוצאה מכך תפח. מרבית דברי המאפה, כגון לחם, עוגות וביסקוויטים, הם חמץ, כמו גם משקאות שמקורם בחמשת מיני הדגן, כדוגמת בירה, וכן עמילן שמקורו בחמשת מיני הדגן (למעט עמילן המופק מתירס), ונמצא במוצרים רבים.

אֶפִיקוֹמֶן: מקור המילה בארמית - "אפיקו" - שפירושה "הוציאו". האֶפִיקוֹמֶן הוא מצה שאוכלים לקראת סופו של ליל הסדר, בסימן "צפון". נוהגים לצורך כך לקחת חצי מהמצה האמצעית משלוש המצות המונחות על שולחן הסדר, להוציאה מבין המצות ולהסתיר אותה עד סוף הסדר.

קֶמְחָא דְּפֶסַחָא הוא ביטוי בארמית שמשמעותו: **קמח לפסח, כלומר קמח להכנת מצות, הנקרא גם בשם "מעות חיטין"**. הקֶמְחָא דְּפֶסַחָא היא מגבית צדקה מיוחדת הנהוגה לקראת חג הפסח, במסגרתה אוספים מהתושבים כסף או מזון על מנת לחלק לעניים מצרכים לפסח.

מערכת "מורה לדרך":
 ציפי קוריזקי: מפקחת, ממונה על מורים עולים ומורים מתחילים
 רותי זוסמן: מדריכה ארצית, מורים עולים